

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOŠ | BEOGRADSKA
OTVORENA
ŠKOLA

ZAJEDNO ZA ZAŠTIĆENA PODRUČJA

Drugi ciklus podrške

Smernice za podnošenje predloga projekata u okviru Programa podrške upravljačima zaštićenih područja za povećanje transparentnosti i saradnju sa lokalnim zajednicama

Rok za podnošenje prijava za učešće na Programu je

25.11.2024. godine do 17:00 h

Projekat Zajedno za životnu sredinu

www.zazivotnusredinu.bos.rs

SADRŽAJ

SADRŽAJ	2
1. O PROGRAMU	3
2. PRAVILA I USLOVI ZA UČEŠĆE U PROGRAMU ZAJEDNO ZA ZAŠTIĆENA PODRUČJA	4
3. RASPOLOŽIVA SREDSTVA PROGRAMA	7
4. SPROVOĐENJE PROJEKATA	9
4.1. Pravila vidljivosti i pristup informacijama	9
4.2. Standardna pravila i prakse USAID-a	9
5. NAČIN PODNOŠENJA PREDLOGA PROJEKTA	9
5.1. Sadržaj prijave	9
5.2. Podnošenje predloga projekta	10
5.3. Rok za podnošenje predloga projekata	10
6. DODATNE INFORMACIJE O POZIVU ZA PODNOŠENJE PREDLOGA PROJEKATA	10
6.1. Pitanja i odgovori	10
6.2. Informativna sesija	10
7. KRITERIJUMI ZA ODABIR PROJEKATA I PROCES SELEKCIJE	11
8. Predviđeni vremenski okvir	12
9. LISTA ANEKSA	12

Svi pojmovi koji se u ovom dokumentu koriste u muškom rodu obuhvataju iste pojmove i u ženskom rodu.

1. O PROGRAMU

Zajedno za zaštićena područja je program podrške upravljačima zaštićenih područja (u daljem tekstu - Upravljači) za aktivnosti usmerene ka povećanju nivoa transparentnosti i saradnje sa lokalnim zajednicama.

Program podrške se realizuje u četiri ciklusa, od 2024. do 2027. godine.

Program realizuju Mladi istraživači Srbije (MIS) kao deo petogodišnjeg projekta „Zajedno za životnu sredinu“ koji sprovode Beogradska otvorena škola i Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID) u saradnji sa Međunarodnom unijom za zaštitu prirode (IUCN), Međunarodnom organizacijom The Nature Conservancy, Američkom privrednom komorom u Srbiji i udruženjem ENECA.

1.1. Zašto smo razvili program podrške upravljačima zaštićenih područja za povećanje nivoa transparentnosti i saradnje sa lokalnim zajednicama?

Sistemu upravljanja zaštićenim područjima u Srbiji potrebna je veća transparentnost ali i unapređenja praksi koje utiču na lokalne zajednice i njihovo uključivanje u upravljanje područjima.

Ukupna površina teritorije Srbije pod zaštitom, prema trenutnim podacima Zavoda za zaštitu prirode Republike Srbije, je 9 % i obuhvata 473 zaštićena područja. Kapaciteti za upravljanje zaštićenim područjima, uprkos stalnim naporima za njihovo jačanje, još uvek nisu dovoljni.

Istraživanje „Život u zaštićenom području iz ugla stanovnika i posetilaca“ sprovedeno je tokom juna i jula 2023. godine, u okviru projekta „Zajedno za životnu sredinu“. Cilj istraživanja je bio da se čuju konkretne potrebe lokalnog stanovništva i uspostavi direktnija i efikasnija komunikacija sa upravljačima oko zajedničke brige o zaštićenim područjima i po pitanjima koja se tiču svih građana. Urađena su dva nivoa ispitivanja: na istim ciljevima i po srodnim dimenzijama, sa različitom dubinom. - Anketa je obuhvatila 600 građana, dok su individualni dubinski intervjui urađeni sa 24 građana. Zaštićena područja obuhvaćena istraživanjem su bila: NP Fruška gora, NP Đerdap, NP Tara, SRP Suva planina, PIO Gradac, SRP Ludaško jezero, SRP Obedska bara, PIO Veliko ratno ostrvo. Ispitanici su u svim područjima, nezavisno od Upravljača i odnosa prema njemu/sa njim, iskazali snažan doživljaj da se mnogo toga radi mimo pravila, zakona ili plana, zatim da postoje povlašćeni, da aktivnosti i promene nisu u potpunosti transparentne. Upadljiva većina ispitanih građana nema nikakav lični problem sa prihvatanjem i poštovanjem ograničenja ali im smeta što ista ne važe za sve. Analizom rezultata istraživanja zaključeno je da su percepcija i odnos prema upravljaču u direktnoj korelaciji sa procenom ličnog blagostanja: što je ispitanik zadovoljniji svojim životom i ličnim dostignućima, pre svega u smislu standarda njegovog domaćinstva, to je veća verovatnoća da će pokazati interesovanje za aktivno uključivanje u rad upravljača zaštićenog područja. Istraživački utisak je da u onim područjima gde je izrazito niska informisanost o upravljaču i/ili ocena njegovog rada, najveći potencijal imaju sve forme komunikacije koje smanjuju distancu, sumnje i otpore – to su pre svega sastanci uživo, posete domaćinstvima, zatim „otvorena vrata“ i slično.

Detalji istraživanja su dostupni na sajtu projekta.

Istovremeno, iz analiza koje su rađene sa upravljačima istaknuto je da postoji potreba da se podižu kapaciteti upravljača za informisanje javnosti, za podizanje svesti kao i za saradnju sa lokalnom zajednicom.

Obzirom da prostor za unapređenje transparentnosti, komunikacije i saradnje nesumnjivo postoji a potencijal uglavnom još uvek nije u potpunosti iskorišćen pokrenut je program podrške **Zajedno za zaštićena područja**.

1.2. Cilj programa ZAJEDNO ZA ZAŠTIĆENA PODRUČJA

Program Zajedno za zaštićena područja ima za cilj da unapredi učešće javnosti u upravljanju zaštićenim područjima.

1.3. Očekivani rezultati Programa su:

- **Povećana razmena informacija:** Povećan opseg i kvalitet informacija koje upravljači zaštićenih područja obezbeđuju građanima, korisnicima i drugim zainteresovanim stranama kroz unapređenje postojećih i uvođenje novih načina i kanala komunikacije.
- **Poboljšanje različitih oblika saradnje:** Uspostavljeni različiti modeli saradnje upravljača zaštićenih područja i građana, koji se mogu primeniti i u drugim područjima u kojima saradnja nedostaje.
- **Zajedničko delovanje na zaštiti prirode:** Efikasnije sprovođenje konkretnih mera zaštite prirode kao rezultat povećanog učešća građana u procesima donošenja odluka i aktivnostima upravljača.

Od podnosilaca predloga projekata se očekuje da jasno pokažu kako i u kojoj meri će njihovi projekti doprineti ostvarenju navedenog cilja i očekivanih rezultata Programa.

2. PRAVILA I USLOVI ZA UČEŠĆE U PROGRAMU ZAJEDNO ZA ZAŠTIĆENA PODRUČJA

Ovim Smernicama utvrđuju se pravila i uslovi za učešće u programu *Zajedno za zaštićena područja*, postupci za prijavljivanje i kriterijumi za odabir predloga projekata.

Zainteresovani upravljači zaštićenih područja trebalo bi detaljno da prouče navedena uputstva, kako bi ispunili zahteve programa.

2.1. Uslovi za učešće u programu podrške

Sve aktivnosti moraju da budu realizovane na teritoriji Republike Srbije.

Za podršku 2025. godine mogu da se prijave upravljači zaštićenih područja u Republici Srbiji.

Pojedinci i pravna lica (organizacije, preduzeća, ustanove i slično) koje se nalaze na nekoj od sledećih lista sankcija ne mogu ni po kojoj osnovi biti korisnici sredstava iz ovog Programa:

- Evropske unije www.sanctionsmap.eu
- Sjedinjenih Američkih Država www.sam.gov/content/exclusions i <https://home.treasury.gov/>
- Ujedinjenih nacija www.un.org/securitycouncil/content/un-sc-consolidated-list

2.2. Načini podrške

Postoje dva tipa podrške u zavisnosti od vrste upravljača:

TIP podrške I

Ovaj tip podrške je predviđen za upravljače koji su: **javna preduzeća, ustanove** (kulture, obrazovne, zdravstvene i ostale javne ustanove), **javna komunalna preduzeća, turističke organizacije opština, opštinska-gradska uprava, mesne zajednice** kao i drugi upravljači čiji su osnivači **Vlada Srbije ili lokalne samouprave**.

Tip podrške I podrazumeva da će MIS sa upravljačem kojem je odobren projekat potpisati ugovor o podršci, a sva plaćanja potrebnih dobara i usluga će direktno vršiti Mladi istraživači Srbije.

TIP podrške II

Ovaj tip podrške je predviđen za upravljače koji su **udruženja građana ili fakulteti**.

Tip podrške II podrazumeva da će MIS potpisati ugovor sa upravljačem kojem je odobren projekat i prebaciti sredstva na račun Upravljača, koji će zatim vršiti sva plaćanja potrebnih dobara i usluga sa svog računa.

Bez obzira na tip podrške, podnosioci prijave treba da ispune iste uslove kao i da koriste iste formulare za prijavu, a biće ocenjivani koristeći iste kriterijume.

Osim razlike u načinu finansijskog upravljanja, ostala pravila i procedure za sprovođenje projekata su iste u oba tipa podrške.

2.3. Aktivnosti za koje se može tražiti podrška kroz program *Zajedno za zaštićena područja*

Sledeće aktivnosti su prihvatljive u okviru ovog poziva:

- Izrada ili unapređenje **digitalnih alata za komunikaciju** (web sajtovi, platforme, aplikacije, sms obaveštavanje, youtube kanala, podkasta i slično).
- Izrada ili unapređenje **fizičke infrastrukture za komunikaciju** (informativne table, postavljanje infopultova, ulazne kapije u područje, elektronski displeji i slično).
- Izrada elektronskih i štampanih **informatora o aktivnostima upravljača** zaštićenog područja, lifleta i slično.
- **Kampanje podizanja svesti građana** o potrebi saradnje na zaštite prirode, očuvanju vrsta i staništa, a posebno informisanje žena i osetljivih grupa u ruralnim sredinama.
- **Obuke, radionice, debate i drugi javni događaji** koji unapređuju razmenu informacija i saradnju između upravljača zaštićenih područja i građana.
- Organizacija **edukativnih i volonterskih kampova, odnosno volonterskih akcija** koje doprinose rešavanju konkretnog problema u zaštićenom području.
- Drugi oblici zajedničkog sprovođenja **mera zaštite sa građanima**.
- **Umrežavanje sa medijima** (lokalne TV, radio, elektronski mediji) u svrhu redovnog obaveštavanja javnosti o radu upravljača zaštićenog područja.
- Izrada **internih politika** koje utiču na i regulišu transparentnost upravljača (npr. etički kodeks, strategija komunikacije, plan izveštavanja građanima i slično).

Lista aktivnosti nije konačna, prihvatljive su i druge aktivnosti ukoliko se njima doprinosi cilju i rezultatima Programa Zajedno za zaštićena područja.

2.4. Trajanje projekta

Projekat može da traje najviše 5 meseca, u periodu od potpisivanja ugovora do 20. jula 2025. godine kada se očekuje završetak implementacije.

2.5. Rodna ravnopravnost

Očekuje se da principi rodne ravnopravnosti i nediskriminacije prožimaju ciljeve, očekivane rezultate i aktivnosti.

Pod ovim se podrazumeva:

- uključivanje principa rodne ravnopravnosti u projekte upravljača koji konkurišu za podršku, bez obzira na tematsku oblast u okviru koje se projekat podnosi;
- ravnopravna zastupljenost polova u realizaciji aktivnosti u okviru projekta;
- promovisanje rodne ravnopravnosti u komunikaciji sa javnosti.

2.6. Primena načela održivog razvoja

Od upravljača zaštićenih područja se očekuje da primenjuju načela održivog razvoja tokom pripreme i sprovođenja projekta.

Takođe, preporučuje se i održivo upravljanje projektom, koje podrazumeva:

- korišćenje održivih, ekoloških praksi kroz zeleno upravljanje projektom i stalnu težnju da se smanji negativan uticaj projekta na životnu sredinu;
- osmišljavanje projekta na način da ima dugoročan uticaj i održive rezultate.

2.7. Saradnja sa relevantnim akterima u lokalnoj zajednici

Poželjno je da upravljač zaštićenog područja, tokom pripreme i realizacije projekta, ostvari saradnju sa značajnim akterima u lokalnoj zajednici (npr. udruženjima građana, institucijama, lokalnom samoupravom, kompanijama, medijima). Saradnja treba da bude jasno opisana u predlogu projekta.

3. RASPOLOŽIVA SREDSTVA PROGRAMA

Ukupan fond programa *Zajedno za zaštićena područja* za 2025. godinu iznosi 10.000 američkih dolara (USD).

U 2025. godini biće **podržana 2 upravljača** u maksimalnom iznosu do 5.000 američkih dolara (USD) po projektu.

3.1. Budžet predloga projekta

Budžet projekta predstavlja novčano izražavanje aktivnosti potrebnih za realizaciju projekta i čine ga samo troškovi neophodni za njegovu realizaciju.

Iskazani troškovi treba da se zasnivaju na stvarnim cenama i standardnim tarifama, što znači da u toku izrade predloga projekta, odnosno, u fazi sastavljanja budžeta projekta treba prikupiti odgovarajuće informacije (ili/i ponude).

Porez na dodatu vrednost (PDV) je nedozvoljen trošak.

Imajući u vidu dva tipa podrške Mladi istraživači Srbije će:

- za **I tip podrške** (za upravljače koji su javna preduzeća, ustanove i sl.), direktno plaćati račune dobavljačima ili pružaocima usluga prema dostavljenim predračunima, a u skladu sa odobrenim budžetom i vršiti oslobađanje od PDV.
- za **II tip podrške** (za upravljače koji su udruženja građana ili fakulteti), prebaciti sredstva na račun upravljača; način oslobađanja od PDV-a biće naknadno pojašnjen.

3.2. Dozvoljeni troškovi

Dozvoljeni troškovi su svi troškovi u vezi sa sprovođenjem projektnih aktivnosti, koji su predviđeni predlogom budžeta projekta i odobreni u postupku evaluacije.

Tu spadaju:

- **troškovi za sprovođenje projektnih aktivnosti:**

- troškovi organizovanja javnih događaja i sastanaka (*hrana, osveženje, iznajmljivanje prostora i opreme i slično*)
- logistički troškovi (*smeštaj, troškovi goriva*)
- potrošni materijal i sredstva za rad
- kreiranje promotivnih sadržaja (*za medije i društvene mreže, promotivni video, štampani materijali i tome slično*)
- troškovi promotivnih aktivnosti
- ostali direktni troškovi za sprovođenje projektnih aktivnosti.

- **honorari spoljnih saradnika:** nosilac projekta može, ukoliko je za ostvarenje rezultata predloženog projekta to potrebno, da angažuje spoljne saradnike, druga fizička ili pravna lica, za obavljanje nekog posla koji je predviđen projektom (npr. *konsultanti za izradu planova, strategija, pravilnika i sl., predavači za seminare, dizajneri, programeri i slično*).

3.3. Nedoizvoljeni troškovi

Sledeći troškovi su nedozvoljeni:

- honorari i plate za zaposlene;
- honorari za volontere;
- porez na dodatu vrednost (PDV);
- nabavka vojne opreme;
- nabavka opreme za nadzor;
- dobra i usluge u svrhu podrške policiji i vojsci;
- nabavka opreme i usluga u vezi sa reproduktivnim zdravljem;
- luksuzna roba i oprema za igre na sreću;
- kupovina automobila ili nepokretnosti, finansiranje građevinskih radova na nepokretnostima u vlasništvu nosioca projekta ili nad kojima nosilac projekta ostvaruje pravo zakupa;
- finansiranje ili delimično finansiranje aktivnosti javnih vlasti i korisnika budžeta;
- plate i honorari službenika javne uprave, za aktivnosti koje spadaju u njihov redovan posao;

Napomena: tokom realizacije projekta ni u kom slučaju ne mogu se sklapati ugovori niti angažovati bilo koje pravno ili fizičko lice koje se nalazi na nekoj od lista sankcija iz tačke 2.1. i troškovi koji bi nastali iz takvih ugovora i/ili transakcija su nedozvoljeni.

3.4. Broj dozvoljenih projektnih prijava

U okviru ovog poziva, zainteresovani upravljači mogu da se prijave isključivo sa jednim predlogom projekta.

4. SPROVOĐENJE PROJEKATA

Nakon potpisivanja ugovora održaće se obuka tokom koje će upravljači dobiti jasne instrukcije oko sprovođenja projekta.

Tokom sprovođenja projekata MIS će pružiti podršku za finansijsko upravljanje i realizaciju aktivnosti kroz monitoring posete, konsultacije i redovnu komunikaciju.

Upravljači su u obavezi da održavaju stalnu komunikaciju sa MIS o svim aspektima realizacije projekta (aktivnosti, finansije, promocije), kao i da redovno šalju fotografije i vesti i najavljuju predstojeće aktivnosti putem mejla.

Upravljači su u obavezi da pošalju narativni izveštaj najkasnije 10 dana od završetka projekta. Uz finalni narativni izveštaj je neophodno priložiti fotografije svih aktivnosti, nastalih proizvoda, audio i video zapise.

4.1. Pravila vidljivosti i pristup informacijama

Od upravljača koji budu podržani se očekuje da jasno naznače da projekat podržava USAID, u okviru projekta Zajedno za životnu sredinu, koji sprovodi Beogradska otvorena škola (BOŠ) u saradnji sa Međunarodnom unijom za zaštitu prirode (IUCN), Mladim istraživačima Srbije, međunarodnom organizacijom The Nature Conservancy, Američkom privrednom komorom u Srbiji i udruženjem ENECA.

Sve komunikacione aktivnosti i pisani materijali nastali u toku sprovođenja projekata moraju biti odobrene od strane MIS-a, u skladu sa pravilima o obeležavanju i vidljivosti predviđanim za projekte podržane od strane USAID-a.

4.2. Standardna pravila i prakse USAID-a

Upravljači koje budu postali partneri MIS-u kroz program *Zajedno za zaštićena područja* će biti u obavezi da primenjuju standardna pravila i prakse koje primenjuje USAID, koje su sastavni deo ugovora.

5. NAČIN PODNOŠENJA PREDLOGA PROJEKTA

5.1. Sadržaj prijave

- ✓ Aneks 1_Obrazac predloga projekta
- ✓ Aneks 2_Obrazac budžeta
- ✓ Aneks 3_Izjava podnosioca predloga projekta

Prijavnu dokumentaciju preuzeti sa mesta poziva na web stranicama [Zajedno za životnu sredinu](#) i sajtu [Mladih istraživača Srbije](#).

5.2. Podnošenje predloga projekta

Predlog projekta se podnosi putem onlajn formulara na [LINKU](#) gde je potrebno prikazati popunjenu prijavnu dokumentaciju:

Aneks 1: Obrazac predloga projekta

Aneks 2: Obrazac budžeta

Aneks 3: Izjavu podnosioca predloga projekta

Ukoliko je prijava uspešno poslata, dobićete automatsku poruku o prijemu na e-mail adresu koju ste naveli u formularu.

Neće biti uzete u razmatranje: nepotpune prijave, dokumentacija koja je popunjena rukom, kao i ona dostavljena mimo navedenog onlajn formulara.

5.3. Rok za podnošenje predloga projekata

Rok za podnošenje predloga projekata je 25. novembar 2024. do 17:00 h.

6. DODATNE INFORMACIJE O POZIVU ZA PODNOŠENJE PREDLOGA PROJEKATA

6.1. Pitanja i odgovori

Sva pitanja i dodatna pojašnjenja u vezi sa ovim Pozivom i postupkom podnošenja predloga projekata možete uputiti isključivo elektronskim putem na adresu zasticenapodrucja@mis.org.rs do 18. novembra 2024. godine.

U skladu sa politikom transparentnosti, MIS će sve odgovore na pitanja pristigla putem mejla objaviti na web stranicama [Zajedno za životnu sredinu](#) i sajtu [Mladih istraživača Srbije](#).

Kako bi se obezbedio jednak tretman podnosioca prijave, Mladi istraživači Srbije ne mogu se unapred izjašnjavati o ciljevima, očekivanim rezultatima i aktivnostima projektnih predloga.

6.2. Informativna sesija

Informativna sesija o ovom pozivu za podnošenje predloga projekata održaće se online 06.11.2024. godine od 12h. Prijava za učešće na informativnoj sesiji nalazi se na ovom [LINKU](#).

7. KRITERIJUMI ZA ODABIR PROJEKATA I PROCES SELEKCIJE

Selekcionni proces za izbor projekata je dvofazni i sastoji se od administrativne provere i ocenjivanja komisije.

FAZA I: ADMINISTRATIVNA PROVERA

Prvu fazu, administrativnu proveru, prolaze projekti koji zadovoljavaju neophodne tehničke uslove:

- 1.1 Projekat je podnet u predviđenom roku.
 - 1.2 Projekat je podneo upravljač zaštićenog područja.
 - 1.3 Projekat se realizuje na teritoriji Republike Srbije.
 - 1.4 Period realizacije projekta je u vremenskom okviru poziva.
 - 1.5 Prijava je dostavljena na način predviđen pozivom za podnošenje predloga i sadrži svu neophodnu dokumentaciju kako je navedeno u Smernicama.
 - 1.6 Traženi iznos ne prelazi 5.000 američkih dolara (USD).
 - 1.7 Pojedinci, organizacije, preduzeća ili ustanove se ne nalaze ni na jednoj listi sankcija
- Ako su odgovori na gore navedena pitanja DA, prijava je prihvaćena.

FAZA II: OCENA EVALUACIONE KOMISIJE

Evaluacionu komisiju od 5 članova formiraju Mladi istraživači Srbije. Komisija je zadužena za ocenjivanje projekata koji su prošli administrativnu proveru.

Kriterijumi na osnovu kojih će Evaluaciona komisija ocenjivati projekte koji su uspešno prošli administrativnu proveru su sledeći:

PREDLOG PROJEKTA	Poeni: maksimalno 80
<ul style="list-style-type: none">• Opis potreba Upravljača je jasno predstavljen	10
<ul style="list-style-type: none">• Doprinosa projekta ostvarivanju cilja Programa – unapređenje učešća javnosti u upravljanju zaštićenim područjima	10
<ul style="list-style-type: none">• Projekat doprinosi ostvarivanju rezultata Programa	15
<ul style="list-style-type: none">• Aktivnosti su jasno definisane (<i>vode ka postizanju rezultata</i>) i dobro vremenski planirane	15
<ul style="list-style-type: none">• Aktivnosti su izvodljive na osnovu opisanih preuslova	5
<ul style="list-style-type: none">• Mogućnost za uključivanje građana u projektne aktivnosti	10
<ul style="list-style-type: none">• Predlog mehanizma za uključivanja građana je inovativan	5
<ul style="list-style-type: none">• Saradnja sa akterima na lokalnom nivou je planirana i dobro obrazložena	5
<ul style="list-style-type: none">• Održivost projektnih postignuća (<i>uticaja, rezultata i proizvoda projekta</i>)	5
BUDŽET	Poeni: maksimalno 20
<ul style="list-style-type: none">• Postoji jasna veza između planiranih aktivnosti i planiranih troškova	10
<ul style="list-style-type: none">• Navedeni troškovi su realni i opravdani	10
	Ukupan broj poena: maksimalno 100

Podnosioci predloga projekata biće putem mejla obavješteni o rezultatima evaluacije.

Ukoliko neki od odabranih upravljača iz nekog razloga ne mogu da učestvuju u programu, prvi sledeći upravljač sa liste biće prihvaćen.

Rezultati poziva za podnošenje predloga projekata biće objavljeni na sajtu projekta [Zajedno za životnu sredinu](#) i sajtu [Mladih istraživača Srbije](#).

8. Predviđeni vremenski okvir

Vremenski okvir programa <i>Zajedno za zaštićena područja</i>	
28. oktobar 2024.	Datum objavljivanja poziva
6. novembar 2024.	Informativna sesija
25. novembar 2024.	Rok za podnošenje prijave
decembar /januar 2025.	Evaluacija i formiranje konačne liste podržanih projektnih predloga
januar/februar 2025.	Potpisivanje ugovora
februar/mart -20. jul 2025.	Implementacija projekata

9. LISTA ANEKSA

Aneks 1: Obrazac predloga projekta

Aneks 2: Obrazac budžeta

Aneks 3: Izjavu podnosioca predloga projekta